

ŠKOLSKÝ ROK 2019/2020

za dverami našej školy

vianočné číslo, december 2019
ročník 4, občasník
www.zsdumbb.edupage.org

Redakčná rada

Šéfredaktorka

Eva Töröková, 4. A

Fotografka

Anna Zemiarová, 4. A

Redaktori

Dominik Ferianc, 4. A

Michal Bobok, 4. A

Manuel Marzán Rodríguez, 5. A

Externí spolupracovníci

ŽIACI, KTORÍ NIE SÚ SÚČASŤOU REDAKČNEJ RADY A
PRICHÁDZAJÚ SO SVOJIMI TÉMAMI.

Môžeš to byť aj ty!

Grafik / grafička

Stále ho (ju) hľadáme.

Si to ty?

Ozvi sa!

krskovar@gmail.com

Príroda

Príroda je krásna, slnečná a jasná.
Nesmieme ju špiniť, nesmieme ju zničiť.
„Hor sa, hore! Do hory!“ prikazuje mamička.
„Veď musí byť zdravá, naša milá Zemička!“

Simona Slezáková, 4. A

V sobotu 12.októbra 2019 sa realizoval projekt **75 líp k výročiu SNP**.
Mnohí nadšení dobrovoľníci, medzi nimi aj Teodor Zúbrik s rodičmi, sa zapojili do výsadby.
Ušla sa im lipa s číslom 38 a s radosťou ju zasadili na Fončorde.
Už teraz sa tešia na čas, kedy bude kvitnúť, aby si mohli nasušiť kvety na liečivý čaj.

Teodor Zúbrik, 1. A

Strídžie dni

30. november

Štyri nedele pred Vianocami každoročne zapalujeme prvú sviečku. A potom týždeň po týždni k tej prvej pribúda druhá, tretia a napokon štvrtá. Advent obvykle začína koncom novembra, na Ondreja

Na Ondreja chodili po domoch vinšovníci. Pastieri prinášali zelené prúty, malí chlapci oceľ. Oboje symbolizovalo zdravie a silu.

Slobodné dievčatá chceli zistiť, kedy a za koho sa vydajú.

Liali olovo do vody a podľa tvaru odliatku hádali, aké povolanie bude mať ich nastávajúci.

Aby zistili, ktorým smerom sa vydajú, triasli plotom, ovocným stromom alebo slamenou strechou. Potom počúvali, z ktorej strany pes zašteká.

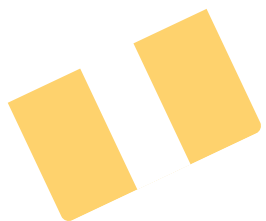
4. december

Pár dní po Ondrejovi oslavuje Barbora.

Na Barbaru si dievky odrezali čerešňové halúzky, dali doma do vody a každý deň dolievali vodu z potoka, ktorú priniesli v ústach. Dúfali, že im do Štedrého dňa vykvitnú, a teda že sa do roka vydajú.

A Mikuláša poznáme aj dnes, už roky chodievajú po domoch, kde majú malé deti a nosí im ovocie a sladkosti alebo naopak, uhlie a cibuľu. Sprevádza ho nadudraný čert a láskavý anjel.

13. december

V polovici adventu prichádza Lucia (13.12.). Niektorí o nej hovorili ako o váženej svätici, iní ju mali za bosorku. Chlapci začali na Luciu robiť Lucijový stolček, ktorý musel byť vyrobený bez klinev do Štedrého dňa. Na polnočnej omši mohli pomocou neho uvidieť všetky strigy z dediny.

Dievčatá si zas napísali na 12 lístočkov mená chlapcov a každý deň jeden náhodne vybraný spálili. Posledný si otvorili na Štedrý deň a ten im mal veštiť meno ich budúceho muža.

Dobré Lucie prichádzali do domov, aby z nich symbolicky vymietli všetko zlé. Boli to dvojice žien oblečené celé do bieleho s husacím krídlom v ruke. Chlapci chodili s oceľou.

21. december

V starom kalendári kedysi bolo Tomáša (21.12.)

V tento deň sa konali **zabijačky**.

Učiteľ posielal svojich žiakov, aby do domov poroznášali **vianočné oblátky**.

Chlapci do domov donášali aj polazníčky, teda čečinové vetvičky alebo dokonca malé **vianočné stromčeky**.

Bolo treba vrátiť všetko požičané a vyrovnať dlhy, aby si na sviatky sadal každý k „**čistému stolu**“.

24. december

Posledným dňom adventu je Štedrý deň, teda 24. december. Prípravy na sviatky vrcholí, je to deň pracovný a zároveň slávnostný.

A keď vyjde prvá hviezda...

začínajú Vianoce!

Vierka Václavíková

ECO FRIENDLY

Táto stránka časopisu bude venovaná aktuálnej téme, o ktorej sa hovorí snáď v každej krajine sveta. Veríme, že vás inšpirujeme a spoločne urobíme našimi činmi pre našu planétu viac ako doteraz. Čo vám napadne, keď sa povie „ekologická kríza“? Jasný, sú to plasty v oceánoch alebo topenie sa ľadovcov v Antarktíde. Všetko sú to veľmi závažné témy, no zamýšľal si sa niekedy nad tým, že ekologickú krízu spôsobuje aj nadbytočné vyrábanie oblečenia? Každý jeden z nás si kupuje do šatníkov veci, ktoré si oblečie raz, maximálne dvakrát a potom nevie čo s nimi. A tak väčšinou končia v smetiakoch, na skládkach a neskôr v oceánoch. No málokrát si uvedomujeme, že tieto odevy sú vyrábané z chemikálií, ktoré sú škodlivé zdraviu aj samotnej planéte.

No a to nie je ani zďaleka všetko. 24 apríla 2013 zomrelo 1 133 ľudí a 2 500 bolo zranených pri zrútení textilnej fabriky v Bangladéši.

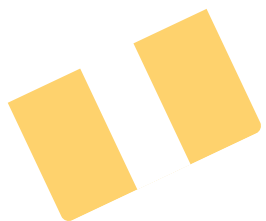
Tričko vyrobené v Ázii v otrasných podmienkach kúpime v Európe za necelých 5 eur. Takto funguje rýchly a špinavý biznis v módnom priemysle. Ak ti nie je jedno, akým smerom sa bude uberať naša planéta, tak prijmi výzvu a dodrž tieto 4 body :

1. Recykluj oblečenie alebo ho daruj rôznym secondhandom či priateľom.
2. Nekupuj tak veľa oblečenia. Kúp len to, čo naozaj potrebuješ (tým nemyslím Adidas mikinu či Nike tričko.)
3. Skús už pri nákupe oblečenia rozmýšľať nad tým, či je oblečenie z materiálu, ktoré je rozložiteľné. Napríklad bambus, ľan alebo bavlna.
4. Skús mať v skrini menej kúskov, ale kombinovateľných.

Dúfam, že ťa tento článok zaujal a bude ovplyvňovať tvoje rozhodovanie v obchode. Teda či si radšej kúpiš päťoro riflí a budeš ľahostajný k planéte, alebo si kúpiš len jedny, ktoré ti padnú do oka a budeš chrániť našu mamku prírodu.

Kristína Sováková, 9.B

Radosť

Radosť, krásna iskra božia,
radosť, láska po storočiach,
čo nezomrie, čo nezostarne,
čo nezahreší, čo nepokradne.

Láska, nebo, vesmír ľudí,
čo ani v tme nezablúdi,
čo svieti ako jasný plameň,
čo nepočká, nikdy neprestane.

autor: Anonymný "Ľubomír Sepeši"

Najznámejšie lyžiarske strediská

Val di Fiemme - talianske stredisko

- Má špeciálne snowboardové zjazdovky, 150km bežeckých tratí
- Do skipasu sú bežne zahrnuté aj vstupy do bazénov, korčuľovanie, nočné lyžovanie a samozrejme aj skibus
- Zo Slovenska je cesta dlhá 750 km.

Sella Ronda

- Najznámejšie v EÚ
- Možnosť lyžovať na 250 zjazdovkách (400km)
- Lyžiarske stredisko má 170 lanoviekma vlekov

Alta Valtellina

Nachádza sa v Lombardii

- 65 km zjazdoviek + snowpark
- Sieť skibusov
- Lyžovanie aj vo voľnom teréne

Milí spolužiaci!

**S povinnosťami v škole súvisí aj získavanie nových vedomostí?
Ako na to? Ako si lepšie zapamätať nové učivo?
Tu je pre vás niekoľko rád.**

7 tipov ako sa efektívnejšie učiť

1. Vytvor pre svoju pamäť vhodné podmienky

Uč sa tam, kde máš pokoj. Zbav sa vecí, ktoré by mohli narúšať tvoju schopnosť koncentrovať sa.

2. Zapájaj viacero zmyslov

Bifľovanie je zrýchlené opakovanie. Ale je 10× lepšie zapojiť všetky zmysly a predstaviť si to, čo si chceš zapamätať. Zrak, čuch, chuť, sluch, hmat. Keď si to predstavuješ, tak tomu lepšie porozumieš.

3. Predstavuj si to, čo si chceš zapamätať

Znovu. Na zlepšenie pamäte sa zbav biflingu. Vytváraj si bláznivé príbehy, ktoré budú zaujímavé a budú zároveň obsahovať informácie, ktoré si potrebuješ zapamätať.

Príklad: Chceš si zapamätať niekoľko nových anglických slovíčok.

košeľa – shirt, auto – car, diaľnica – highway, slnko – sun

Môžeš sa snažiť si ich opakovať jedno po druhom, ale je to strašne neefektívne. A vieš si tak zapamätať len zhruba 7 nových slovíčok za hodinu. Je ďaleko lepšie ich dať do príbehu:

Košeľa šoféruje auto po diaľnici do slnka.

A shirt drives a car on a highway into the sun.

Má to príbeh? Má. Vieš si to predstaviť? Samozrejme. Je to bláznivé a INÉ? Určite!

A o to pri zlepšení pamäte celý čas ide!

4. Rob si zaujímavé asociácie. Čo možno najviac odlišné. Farebné

Aby si zlepšil pamäť, potrebuješ nové veci od starých odlišiť. Ako pri reklame. Alebo filme. Vytváraj si také asociácie, aby si sa pri nich smial. Zabával. Plakal od smiechu. Platí to isté, čo pri mnemotechnických pomôckach. Tvoje asociácie musia byť jednoducho zaujímavé.

5. Pracuj len so siedmimi prvkami naraz

Najlepšie ešte menej. S tromi, s dvomi prvkami naraz. Rozkúsuj si veci. V príbehu o košeli je len 4 – 5 nových slov. Ale aby sme sa nepomýlili. Čo je to naraz? Naraz je, keď si chceš v jednom momente zapamätať číslo 16547984564315487. Naraz nie je, keď si ho rozdelíš na menšie časti (najlepšie po 4 a menej) 165 479 84 56 431 5487.

6. Vyznačuj si kľúčové informácie

Ako si pamätať 2× lepšie z textov? Vyznač si kľúčové informácie. Najlepšie jasným zvýrazňovačom. A striedaj farby.

7. Efektívne opakovanie

Pripomínaj si to, čo si potrebuješ zapamätať

JOKES

Which day of the week do chickens hate most?

FRY-DAY

What do you call a sad cup of coffee?

Depresso.

Which fruit is a vampire's favorite?

Neck-tarine!

What do Italian ghosts have for dinner?

Spook-hetti!

Why did Mickey Mouse become an astronaut? So he could visit

Pluto!

· Čo sa stane s bielou ovcou, keď spadne do Čierneho mora?...
Bude mokrá.

· Doktor povedal, že sa mám starať o svoju váhu...
Dnes som z nej už 2x utrela prach.

· Polícia zatkla podvodníka predávajúceho pilulky na večnú mladosť. I
de o recidivistu, ktorý bol za tento čin už trestaný v roku 1742, 1864 a 1926.

Babka počúva v rádiu hokej a vraví mužovi.

-Počúvaj ten Puk je najlepší hráč?

-Prečo?

-Furt je na ľade...

· Vnúčik sa chváli babke: „Babka! Babka! My si ideme kúpiť video...“
„Kupujte si, čo chcete, ja to kŕmiť nebudem...“

Vianoce pod mikroskopom

Tieto informácie ste o Vianociach "stopro" nevedeli...

Adventný kalendár v minulosti a dnes

Ako sa vlastne začala myšlienka adventných kalendárov?

Podľa našich zdrojov prvý adventný kalendár zmajstrovala istá pani Langová, ktorá s úmyslom spríjemniť svojmu synovi čakanie na Štedrý deň zavesila 24 cukríkov na šnúрку a synček si mohol každý deň na jednom pochutnať.

V dospelosti on vydal prvý tlačенý kalendár, ale tento bol skôr na motív citátov, básní a kresťanskej viery. Keď si toto všimli aj ostatní ľudia, z adventných kalendárov sa stal (ako inak) hit.

Ako sme sa však dopracovali ku tomu, že do adventného kalendára skrývame mobilné telefóny, notebooky či slúchadlá?

autorka: Eva Töröková, 4. A

Mikuláš a jeho pôvod

K nám táto „postava“ prenikla pravdepodobne v 12. a 13. storočí počas nemeckej kolonizácie.

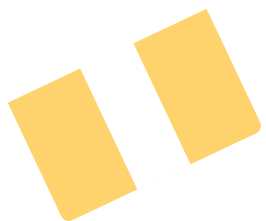
Tradícia mikulášskych obchôdzok s anjelmi a čertom vznikla v severofrancúzskych kláštorných školách a veľmi živá je najmä v štátoch Beneluxu a po nemecky hovoriacich krajinách. V týchto štátoch, ale aj v USA, Kanade a v Rusku poznajú deti aj tzv. **vianočného muža**.

Po nemecky sa volá **Weihnachtsmann**, po francúzsky **Pere Noël**,

po rusky **Ded Moroz** a po anglicky **Santa Claus**, čo je skomolenina latinského mena Sanctus Nicolaus.

Táto postava sa výzorom podobá Mikulášovi, ale nemá kresťanský pôvod.

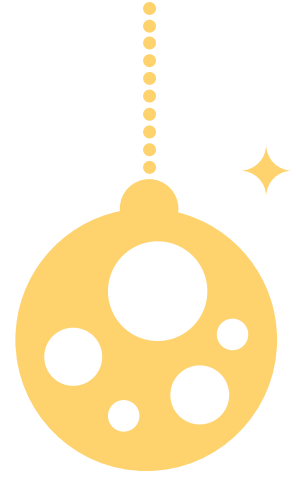
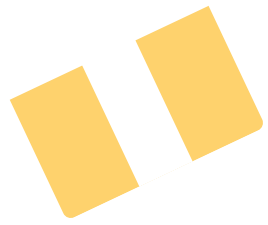

Milí rodičia, učítelia,
žiaci a kamaráti!

Nenechajte si ujsť stretnutia
s priateľmi, susedmi a známymi v predvianočnom prostredí
vianočných trhov v našom meste pod Urpínom.
Môžete si pochutnávať na tepelne upravených mäsových
výrobkoch, grilovaných oštiepkoch a rôznych ďalších pochúťkach.

Nielen pre najmenších...

Šťastné, veselé a ekologické

Vianoce sú tie najkrajšie sviatky v roku, kedy sa celá rodina a blízki stretávajú pri štedrovečernom stole, trávia spolu krásne a nezabudnuteľné chvíle, nakoľko počas celého roka je zvyčajne celá rodina rozlietaná.

Čarovné na Vianociach je to, že si ľudia častokrát vedia navzájom odpustiť, či stretnúť sa po veľmi dlhom čase. Jednoducho Vianoce sú sviatky radosti, mieru a pokoja.

No častokrát si pod pojmom Vianoce začíname predstavovať niečo iné a zabúdame na to, o čom Vianoce vlastne sú. Symbolické dary vystriedali desiatky veľkých a drahých darčiekov.

Malý stromček v strede izby, ozdobený slamenými ozdobami, vystriedal mohutný strom, ktorý sa pomaly nezmesť do domu či bytu. Určite si už neraz videl po vianočných sviatkoch kontajnery plné vyschnutých stromčekov. A s ozdobným darčekom je to presne to isté. Vyskúšaj aj tieto sviatky prežiť ekologickejšie a navrhni rodičom alebo sám zrealizuj aspoň jeden zo štyroch nápadov šetrných pre našu prírodu.

1. VYSKÚŠAJ INÚ ALTERNATÍVU VIANOČNÉHO STROMČEKA

Jeden z uletenejších nápadov je vymeniť svoj živý či umelý stromček za úplne iný. Stromček z drevených paliet, kníh či obalov z vajíčok.

2. ŽIVÝ STROMČEK V ČREPNÍKU

Ak si veľmi naviazaný na svoj živý stromček a nedáš naň dopustiť, tak si aspoň vyskúšaj kúpiť stromček v črepníku. Je to dokonale šetrné k prírode, pretože hneď po sviatkoch ho môžeš zasadiť do lesa či záhrady.

3. DARČEKY ZABALENÉ V NOVINOVOM PAPIERI ALEBO PLÁTENEJ TAŠKE

Áno, uznávam, novinový papier nie je súčasťou Vianoc a nevyzerá dvakrát veľkolepo, ale ešte stále ho môžeš vyzdobiť a otvoriť dvere podľa svojej kreativity. Čo sa týka plátenej tašky, tú môžeš používať nonstop aj po Vianociach.

4. PLASTOVÉ OZDOBY VYMEŇIŤ ZA PRÍRODNÉ

Tento rok prichádzajú do módy prírodné ozdoby.

Je veľa spôsobov ako vystriedať veľkolepé ozdoby za čisto prírodné.

Napríklad si na stromček môžeš zavesiť šišky, pomarančové plátky alebo perníčky, ktoré nádherne rozvoňajú tvoj byt či dom. Fantázií sa medze nekladú ani pri ozdobovaní, takže ak ti napadá niečo prírodné, čo by sa hodilo na výzdobu, šup s tým na stromec.

Vianoce sú nielen **sviatky pokoja, radosti a hojnosti**. Sú to predovšetkým **sviatky skromnosti, lásky a dobrých skutkov**.

Skús si vybrať aspoň jeden z týchto ekologických nápadov a pomôžeš prírode, spestríš si Vianoce a hlavne splníš to, o čom Vianoce naozaj sú. Mne už neostáva nič iné, len ti popriať šťastné, veselé a ekologické Vianoce.

Vienna 2019

I and our school Ďumbierska 17 were in Vienna this year. Pupils were mainly from the 7th, 8th and 9th grade.

We had to wake up very early, at 4.45. We got to Vienna with a very comfortable bus. Our journey started at 5.45 - we met near to our school building. During the journey the travel guide said lots of interesting facts about history, traditions, culture and historian personalities.

After arrival to Vienna we visited Technical museum.

It was interesting. Afterwards we went to Hofburg, Stephansdom, where we had then two hours free program. We could go to lunch.

Then we went to Christmas market. It was beautiful. We admired the city hall, all the old huge buildings we were surrounded. Christmas decoration was glamorous and enchanting. At Christmas market we tasted some "Kinder punch".

We met 5.30 am, we were waiting for the bus and then we travelled home.

We arrived in Banská Bystrica before 10 pm.

I really recommend everybody to visit Vienna at least once in life.

Vianoce sú tam,
kde sa nikto netrápi a neplače.

Vianoce sú tam,
kde voňajú mamine koláče.

Vianoce sú s tými,
ktorých ľúbime,
ale aj s tými, na ktorých myslíme.

Veselé Vianoce a šťastný nový rok

**želá
redakčná rada**